

«El deute públic marca un rècord»: el que no diu la xifra del titular

Lectura crítica d'una notícia sobre dèficit, deute i pressupostos prorrogats. L'alumnat separa les dades de les opinions, comprova amb una taula per què un deute que bat rècords en euros pot estar baixant en percentatge del PIB i reescriu el titular perquè siga exacte.

DURADA

50 min · 1 sessió

AGRUPAMENT

grups xicotets (3-4)

UNITAT 6

L'Estat: impostos, despesa pública i desigualtat

MATERIALS

- Fitxa impresa amb la notícia resumida i la taula de dèficit i deute, una per grup
- Dos retoladors o subratlladors de colors diferents per grup
- Calculadora

ENCAIX CURRICULAR · **Sabers** Por qué interviene el Estado, bienes públicos y fallos de mercado, Ingresos públicos, impuestos directos e indirectos, tasas y cotizaciones, IRPF e IVA, progresividad, tipo marginal y tipo medio, Gasto público y Presupuestos Generales del Estado, Déficit, deuda pública y reglas fiscales, Estado del bienestar, desigualdad y fraude fiscal · **Comp. específiques** CE2 · **Comp. clau** CCL, STEM, CC

Plantejament

Cada trimestre, quan el Banc d'Espanya publica el deute, apareix el mateix titular: «rècord històric». I cada vegada és veritat. També és veritat, quasi sempre, que el deute ha baixat eixe trimestre. Les dues coses alhora. Entendre per què és entendre la mitat de les notícies econòmiques que llegireu la resta de la vostra vida.

El vostre grup llegirà una notícia resumida sobre els comptes públics espanyols, la separarà en dos colors (el que és dada i el que és valoració) i comprovarà amb la calculadora què hi ha darrere de les dues xifres que no falten mai: els euros i el percentatge del PIB.

Al final escriureu el vostre propi titular. Ha de ser exacte, cabre en quinze paraules i no ser avorrit. És més difícil del que pareix, i és exactament la faena de qui escriu en un periòdic.

La notícia (resum elaborat per a esta fitxa)

El deute públic espanyol tanca 2024 en 1,62 bilions d'euros, el seu nivell més alt, i baixa al 101,8 % del PIB. El Banc d'Espanya va publicar que el deute de les administracions públiques va arribar al tancament de 2024 al voltant d'**1,62 bilions d'euros**, la xifra més alta de la sèrie històrica. Mesurat en relació amb el que produïx el país, en canvi, va baixar fins a prop del **101,8 % del PIB**, enfront del 105 % de 2023 i del 120,3 % de 2020. El **dèficit** de 2024 es va quedar en el **3,2 % del PIB**, a penes per damunt del límit del 3 % que fixen les regles fiscals europees, reformades en 2024. Espanya continua funcionant amb els **Pressupostos Generals de l'Estat de 2023 prorrogats** per tercer any, i destina més de **30.000 milions d'euros a l'any** a pagar els interessos d'eixe deute.

Fonts: Banco de España, deuda de las Administraciones Públicas según el Protocolo de Déficit Excesivo; IGAE i Eurostat, dades de 2025; Ministerio de Hacienda. Resum redactat per a esta fitxa; no és la transcripció de cap mitjà.

ANY	DÈFICIT (% DEL PIB)	DEUTE (% DEL PIB)	DEUTE (MILERS DE MILIONS €)
2019	3,1	98,2	1.188
2020	10,1	120,3	1.346
2023	3,5	105,0	1.575
2024	3,2	101,8	1.620

Xifres arredonides. Població d'Espanya: al voltant de 49 milions d'habitants (INE, 2025).

Les huit frases

Les quatre primeres apareixen a la notícia; les altres quatre, als comentaris i a les tertúlies de l'endemà. Totes estan escrites per a esta activitat.

1. «El deute va tancar 2024 en uns 1,62 bilions d'euros.»
2. «El deute espanyol és insostenible i portarà el país a la fallida.»
3. «El dèficit de 2024 va ser del 3,2 % del PIB, enfront del 10,1 % de 2020.»
4. «Estem hipotecant els joves per a pagar la festa de hui.»
5. «Espanya destina més de 30.000 milions a l'any a interessos.»
6. «Tots eixos diners se'n van en balafament de les administracions.»
7. «Els Pressupostos vigents són els de 2023, prorrogats.»
8. «Amb el deute baixant en percentatge del PIB, no hi ha motiu per a preocupar-se.»

Objectius didàctics

- Distingir en un text econòmic les dades verificables de les valoracions.
- Explicar la diferència entre dèficit (flux anual) i deute (saldo acumulat).
- Calcular el deute per habitant i el PIB implícit a partir d'un percentatge.
- Raonar per què una mateixa xifra pot pujar en euros i baixar en percentatge del PIB.
- Redactar un titular ajustat a les dades.

Passos (sessió de 50 min)

1. **Lectura i dos colors (8 min).** Subratlleu a la notícia i a les huit frases: un color per a les **dades** (es poden comprovar en una font) i un altre per a les **valoracions**. Anoteu al costat de cada dada quin organisme la publica.
2. **Dèficit o deute (5 min).** Escriviu en una línia què és cada cosa amb la imatge de la banyera de la unitat. Després digueu què mesura cada columna de la taula.
3. **Per habitant (7 min).** Calculeu el deute per habitant de 2024. Discutiu després si la frase «cada espanyol deu 33.000 €» és exacta i qui el torna en realitat.
4. **El denominador (12 min).** Del deute en euros i del percentatge del PIB, trobeu el **PIB de 2024 i el de 2020**. Amb eixos dos números, contesteu a la pregunta de la sessió: com pot el deute batre un rècord i baixar al mateix temps?
5. **Els interessos (5 min).** Calculeu quin tipus d'interés mitjà està pagant Espanya si amb 1,62 bilions de deute gasta 30.000 milions a l'any. Compareu-lo amb el 3,2 % al qual s'emet hui a deu anys i expliqueu la diferència.
6. **El vostre titular (8 min).** Escriviu-ne un de menys de quinze paraules que continga les dues veritats.
7. **Tancament (5 min).** Es lliguen els titulars i la classe vota el més exacte, no el més cridaner.

Críteris d'avaluació

CRITERI	DESCRIPCIÓ	PES
Dada enfront d'opinió	Classifica bé les huit frases i justifica els casos dubtosos	25 %
Dèficit i deute	Els distingix amb precisió i els localitza a la taula	20 %
Càlculs	Deute per habitant, PIB implícit i tipus mitjà d'interés	30 %
Titular propi	Exacte, complet i de menys de quinze paraules	25 %

Variants i extensions

- **Amb la dada del dia:** substituir la taula pel darrer butlletí estadístic del Banc d'Espanya. L'exercici funciona igual i guanya actualitat.
- **Amb suport:** treballar només amb les frases 1 a 4 i amb el pas 3, donant ja resolta la fórmula del PIB.
- **Per a qui va sobrat:** buscar a Eurostat el deute de Grècia, Itàlia, Alemanya i els Països Baixos en percentatge del PIB i ordenar els sis països. Després, discutir per què el Japó supera el 230 % sense que ningú parle de fallida.
- **Connexió amb la Unitat 4:** part de la caiguda del percentatge s'explica per la inflació, que engreixa el PIB nominal sense que es produísca més. Calculeu quant de la baixada de 2023 a 2024 és creixement real i quant són preus.

Solució orientativa

Per al professorat: passos de la resolució de l'exercici.

- 1. Pas 3, deute per habitant.** $1.620.000 \text{ milions } \text{€} / 49 \text{ milions d'habitants} = \mathbf{33.061 \text{ € per persona}}$, la xifra del titular alternatiu. Però no el deu cada persona: el deu l'Estat, i qui el torna són els contribuents en proporció als seus impostos, no a parts iguals. Un bebé de 2026 no té cap deute al seu nom.
- 2. Pas 4, el PIB amagat.** Si el deute és 1.620.000 milions i això és el 101,8 % del PIB, aleshores $\text{PIB} = 1.620.000 / 1,018 = \mathbf{1.591.000 \text{ milions d'euros}}$ (aprox.). Per a 2020: $1.346.000 / 1,203 = \mathbf{1.119.000 \text{ milions}}$. El PIB nominal ha crescut un 42 % en quatre anys (creixement real més inflació, Unitat 4) mentre el deute creixia un 20 %.
- 3. La resposta a la pregunta clau:** el deute en euros bat el seu rècord i baixa en percentatge del PIB, perquè el denominador ha crescut més de pressa que el numerador. Les dues frases són certes alhora; el titular que només en dóna una de les dues no menteix, però en deixa fora la mitat.
- 4. Pas 5, els interessos.** Més de 30.000 milions a l'any en interessos sobre uns 1.620.000 milions de deute són un cost mitjà al voltant de l'**1,9 %**, molt per davall del 3,2 % al qual s'emet hui a deu anys: el deute antic es va firmar quan els diners eren quasi gratis, i la factura puja a mesura que es va renovant.
- 5. Classificació de les huit frases:** són **dades** l'1, la 3, la 5 i la 7 (xifres verificables amb una font). Són **opinions o valoracions** la 2, la 4, la 6 i la 8: contenen juís («insostenible», «hipoteca els joves», «balafiament», «no hi ha motiu per a preocupar-se») que cap estadística no pot confirmar ni desmentir tota sola.